

vio želju, da bi konferencije bile uspjehom okružene. Kralj da je tom zgodu pohvalio konkretno držanje i stanovište, koje su u tom pogledu za razliku češki političari i češko novinstvo.

Magjari, Bosna i trojni savez. U magjarskom saboru se ovo dana razpravlja o proračunu. Opozicija nepristano oštro napada vladu. Košuthovac zast. Desy je zahtijevao samostalnu banku i najavio odlučnu borbu vladi, ako bez koncesija povisi broj novaka. Justhovac grof Bathiany je naglasio, da trojni savez lviše koristi Njemačkoj, nego Austro-Ugarskoj. U vanjskoj politici ne odlučuje više balkansko pitanje, već takmačenje između Njemačke i Englezke. Končno je napao Aehrenthala i tražio, da se Hercegovina prisajedi Ugarskoj.

Manjak u austr. proračunu. Dr. Steinwender je objelodanio članak, u kojem dokazuje, da proračun ministra dr. Bilinskoga prikazuje manjak od obliha 8.000.000 K, koje će narasti, po njegovoj tvrdnji na 41.000.000 K.

Bolest grofa Khuena. Poznato je, da je ministar predsjednik magjarski grof Khuen odavna obolio na očima. Sad se javlja, da mu bolest kreće na gore i da su mu liječnici zabranili svako čitanje i pisanje, tako, da mu spise čita tajnik.

Skraćenje govora u parlamentu. U parlamentu se je medju njemačkim strankam povelja akcija, da se skratiti trajanje govora u razpravama. Ta akcija je očito i otvoreno naparena protiv obstrukcije. Kako se doznaje, namjerava neki njemački zastupnik izneti u parlamentu predlog, po kojemu bi svi govori u svim razpravama, osim u proračunskim, smjeli trajati samo pola sata. Kada bi govornik htio više govoriti, morao bi apelirati na kuću za produženje od samo po sata, a o tom bi se imalo glasovati bez ikakove razprave. Za predloge smije se govoriti samo 5 minuta, stvarni izpravci, govori kć poslovniku i upiti na predsjednika smiju trajati samo 10 minuta. Po ovome Niemci kane stati na kraj obstrukcije u svakom slučaju, tim majorizirati opoziciju i onemogućiti joj svaku obranu. No još je pitanje, ako se taj predlog iznese, kako će proći.

Odnošaji Turske sa balkanskim državama. Ovo dana će veliki vezir Hakki-paša držati govor, u kojemu će označiti odnose Turske sa drugim državama. U govoru će biti naglašeno, da sa Rumunjskom, Srbijom i Bugarskom postoje dobri odnosi. Sa Grčkom odnosi nisu tako dobri, ali sa dobrim postanu, ovisi samo od Grčke. Što se Krete tiče, tu Porta ne ima nikakova posla, jer je to stvar, koja se specijalno odnosi na velesile zaštitnice Krete.

O demisiji turskog velikog vezira stižu pouzdane vijesti, da neće uzliediti.

O umirovljenju srbskog poslanika u Beču. Proti srbskom poslaniku u Beču, Simiću, u političkim krugovima beogradskim osjeća se osobito nerazpoloženje. Za njega se govorilo, da će ovo dana biti umirovljen i zamijenjen mladom silom, a to radi poznate njegove izjave Aehrenthalu, koja je u veliku neprikluku bila postavila srbsku vladu. Ali pošto je Simić bio uzeo sestru kralja Petra, te se za njega kao pretendenta vrlo zauzimao, te ga kralj Petar protežira, tako da do njegovog umirovljenja neće doći, tim više št bi se to uzelo kao demonstracija protiv Aehrenthalu. Simić će dakle ostati na svom mjestu, dok Milovanović bude držao listnicu ministra vanjskih posala.

Putovanje srbskog kralja. Pošto je prietoslavljenik Aleksander odpravio, to nema zaprieke putovanju kralja Petra. On će, kako se javlja iz Beograda, poći u Rim sredinom mjeseca siječnja nove godine.

Ribarski zakoni pred parlamentom.

III.

Novi ribarski zakon otvara vrata tuđinj?

Vidili smo da paragraf 3 ovog zakona zabranjuje pravo ribanja u obćini i onima, koji na to imaju pravo. Nu u daljnjim paragrafima na naše čudo nalazimo, da pravo ribanja tunja (paragraf 3) može se dozvoliti i jednom, koji nije pripadnik obćine u kojoj se riba, pa da mu je još u to prosto ribari i drugu ribu potrebitu za svagdanju prehranu čurne zaposlene na ribanj.

Ovaj paragraf je sasna nov, te nema ništa zajedničkoga sa stariim zakonom ili odredbama. Da oni, te su krojili ovaj zakon (u čemu) se je osobito istakla „Societa politica Istriana“ nepoznaju naše ribare, kao i njihovu čud i običaje; da nepoznaju naše postaje za ribolov tuna; da nepoznaju ili neće da znaju za sve one puste razmirice, (a dosta im je bilo Novigrad Jesenica), vidi se najbolje po ovom zakonu. Ako pri svakom ribanju ribar mačem u ruci brani svoja prava, pri ribanju tunja brani ih puškom i mačem, ne samo protiv tuđinju, nego i protiv svom seljanjinu, protiv vlastitom otcu i bratu. Da su ovi naši navodi skroz i skroz istiniti na potvrdu dosta nam je navesti to, što za ovo ribanje

redovito i to svake godine drži se ždrieb ribarskih postaja za ribolov tunja.

Novica dodata ovom zakonu ob ovom ništa nam ga nerazjašnjava, te nam ostaje tuga i suhoparan kao razli.

Sad nastaje pitanje, misli li pomorska vlada, da u Dalmaciji i po Kvarnerskim otocima ima još mnogo postaja za ribolov tunja, za koje neznaju domaći ribari, te je u svrhu potrebito da nam dodje tuđinj, misli li pomorska vlada, da ima boljih i modernih sprava i alata za ribolov tunja, nego su one, te se do sada u ovu svrhu na našim obalama rade, za to da je potrebno, da dodje tuđinj s novim spravama, načinama i alatima te nas pogne sa to spraga a on da nas pouči otme nam i kuću i kućište. Ako pomorska vlada je uvjeren, da je sve ovako t. j. da ima postaja za ribolov tunja, za koje neznaju domaći naši ribari, ako je uvjeren, da ima boljih sprava i alata za ribolov tuna, nego li su one, te ih rabe naši ribari, tad je njezina sveta dužnost, da našim ribarima pokaže, gdje su te ribarske pošete i koje su to sprave i alati moderniji od naših, a nije potreba da nam tuđinja uvlači u kuću, koji da nama i našim ribarima nosi iz grla i onako crnu koru hljiba.

Ako se komu hoće, da za se osjigura rad tuđinj tvornica za priredjivanje ribe na našim obalama, koje su tu na propast našima i našem domaćem kapitalu, tad nek se prosto izjavi i reče: ja to hoću, zato jer to meni ide u prilog, ali neka se nekrije iza kulisa. Iz ovoga što smo naveli, ostaje nepobitno, da je ovaj paragraf ovoga zakona u koliko se odnosi na što uspješnije ribanje tuna na našim obalama suvišan kao što je suvišan i za poboljšanje tehničke strane ovog ribolova. Naprotiv ovaj paragraf otvara vrata tuđinj, koji će moći u svako doba, da pod zaštitom vlasti zasjede na naše obale.

Našim zastupnicima na parlamentu živo stavljamo na dušu, da ovom paragrafu **zavrnu vratom**, jer mi do onoga suhoparnog „sentita la Rappresentanza comunale“ ne držimo ništa, jer je ovo figura, iza koje zija samo ponor i propast našeg ribarstva.

Pod ovim „Rappresentanza comunale“ imamo ubitačan paragraf 6, koji prima u zagrijaj svaku šuju pa i cigu, ko da su ove naše obale pušte a naši ribari pusti nezalnice i glupani.

Da se ne bi reklo da mi zlo prevadjamo, to čemo ovaj paragraf donieti po cijelo u originalu na talijanskom jeziku:

„L'Autorità di pace sentita la Rappresentanza comunale potra accordare a terze persone, senza rigardo alla loro cittadinanza dello stato a loro stabile domicilio nel Comune oppure alle imprese daglistessi direttre, la concessione di erigere anche entro il primo miglio marittimo impianti per l'allevamento di pesce od altri animali marittimi.“

L'esercizio di tali impianti non dovra venir molestato da chicchessia.“

Mi već odavna pratimo ogavnu klevetu njemačke, a donekle i naše, na žalost, zavedene štampe, protiv našim kamicama i načinu, kojim se one oadašljaju u trgovinu. Potvorić ih da nose u sebi bacile tifo-kolerične i tifoidične zaraze. Mi barbari neznamo ništa, pa ni što je more, te treba da otvorimo širom vrata tvrdki „Klin et Lawer“ i tvrdci „F. Hofbauer's Neffe itd.“, kojima ostaje prosto na našim obalama podizati gojišta kamicena, jastoga, zarogu, umjetno rasplodjivanje spužava itd. Ta što to mi barbari znamo!

Nas ništa ne čudi, nego to, kako je g. zastupnik Vuković mogao da glasaše za ovaj paragraf, u obće za ovaj zakon u sjednici centralnog povjerenstva. On je morao tražiti njegovo ukinuće, a predložiti, da se našim ribarima dodje u susret, već hljadu puta na papiru obećanim zajmovima ili podporama, da izmognu razviti djelatnost u svim granama ribarstva i ribarskog obrta onako kako ono iziskuje, bez da nam se tuđinj uvlači u kuću, držeći nas za nezalnice i barbure, u čemu mu na žalost idu na ruku i u svemu ga podpomažu ljudi, koji se kite imenima otci dalmatinskih ribara a kad tamo nisu ni samo otci i majka dali ni mačuha. Od ostalih „naših“ ljudi koji su kumovali ovom zakonu nemožemo tražiti ništa, jer su proste lutke, koje mora da plešu onako kako im zapovjeda nama na žalost već odavna poznata muzika, koja svira, da ribaru srce dira!

Naši dopisi.

Makarska, 23 studenoga 1910.

Doba komesarijata. Čujemo, da se „nepriprani“ komesar Oberthor nemilo ljuti na pravaško pisanje, pa je s toga izdao zapovjed

obćinskom tajniku Marinoviću, da on iz njegovog duševnog perivoja saspe pregršt psokava na pravaše; što je ovaj kroz utvaraško glasilo najhitnije i najpokornije nalog ispunio. „Rodoljubno“ glasilo Jurja Biankina puni stuppe hvalospjevim jednom štreberu komesaru, brani njegove nezakonitosti, i uzveličaje one, proti kojima se je za dug niz godina borilo. I time misli pravašima štetu nanieti. Mi iznosimo činjenice o nezakonitostima i strančarenju Oberthora, a ovaj, mjesto, da se radi toga srdi, morao bi se sviditi i popraviti, a ne davati naloge onom zloduhu, da pravaše grdi i ruži. Mi zloduha za ovo ne činimo toliko odgovornim, koliko Oberthora samog. Od naroda su obojica plaćeni, da vrše svoje dužnosti, a ne da grde i psuju obćinare. Nek znade Oberthor, da u našem pisanju ne ulazi ga osoba ni Petra ni Pavla, već pravaši makarsko-primorski, iznošeći njegove nepodobštine, vrše samo svoju dužnost bez obzira, da li je to njemu drago ili ne. Stranka prava ima pravo zahtijevati, da se s njom pravdom, zakonito i nepristrano postupa; naoseb od onih, koje narod svojim žuljevanu na obćini drži. Ovo je stanovite ciele stranke u obćini, koje ona zauzimalje prama upravitelju Oberthoru, a ne samo ovaj ili onaj. Da se pravaši imadu pravu tužiti, to smo sa iznešenim činjenicama dokazali; a i danas evo ih nekoliko, i to o redarstvenim prilikama pod komesarom Oberthorom. Sama dva primjera bit će za danas dostatna, da se po njima prosudi strančarenje Oberthora i u poslu redarstvenom.

Početak rujna, u sred biela dana, na glavnoj točki grada, bio je iznenadno uprav razbojnički napadnut jedan mirni mladić. Napadači bili su najgori izazivači i nemirnjaci. Uz zaglušnu vik i bogumrske psosti izprebijali su ga nemilo.

Sakupilo se mnoštvo svieta i zgražalo se na divljački prizor, koji je dugo vremena trajao. Napokon je došao tajnik-povjerenik redarstva Marinović, koji očividni, da su napadači njihovi pristaše, a njegovi debeli komovi, ne samo, što nije uređovao, kako mu je to dužnost bila, već se je upustio u šaputanje i smijuckanje sa napadačim. Malo za tim nadošao i Oberthor, ma mjesto da bar krvice dade odstraniti, on naprotiv nadošlom oružniku naredi, da razlijera prisutno obćinstvo, koje se je podpunim pravom zgražalo na ovo nečuveno strančarenje. Napadači nesmetano i smijucko se razidjohše se, bez da ih je glava zaboljela od strane redarstvene vlasti. Dapače, kao da im ni to nije bilo dosta, pri odlasku čušuše jednog mirnog motrioca, koji se je usudio izreći: ovakova šta nigdje se ne događa.

Ovak je Oberthor postupao sa napadačim šarene družbe, a sad da vidimo, kako je postupao u slučaju, kad je jedan pravaš napao jednog šarenjaka.

Slučaj je slijedeći: jedne večeri bio je izazvan uvredljivim riečima jedan pravaš od nekoliko šarenjaka, u jutro sreo je glavnog izazivača, te ga upita: za što si me sinoć vrijeđao? Ovaj na jednostavni upit zamahne, da će iz revolvera u nj. Pravaš, ne budi liien, čuše ga; i šarenjak ljupne u more, jer se je slučaj desio pokraj mora, ali na mjestu gdje nije duboko ni do koljena. Ovaj u sebi sasvim neznaći slučaj, dao je povoda Oberthoru, jer se je radijo o pravašu, da kao biesan sa redarstvom trči po gradu, uz sveobit smieh ozbiljnog obćinstva. Ni to mu ne bilo dosta, već redarstvo obavija kućne premetačine, ali bez uspjeha. Mladić pravaš shvaćajući što bi mu se dogodilo, kad bi upao u ruke „pravdnog“ Oberthora, malo za tim sam se sudu prijavi, a sud pravo shvaćajući učin, mladića pusti na miru, i uputi stranke redovitom sudbenom putu.

Ali Oberthor hoće na svoju, pa u tu svrhu po nupatcima Marinovića skalupi tužbu protiv pravašu, prikazujući stvar kao tobožnji zločin, dok nakon izvedenih izvida svršava sve na prosti jedan prekršaj. Istodobno zlonamjerno upliće gosp. Pečića, bivšeg obćinskog prisjednika, da on tom prigodom tobože odobravao učin. Iz izvida učinjenih državno je odvjetništvo odustalo od postupka proti gosp. Pečiću, jer se je dokazala podpuna neosnovanost tužbe. Oh, da je dati Marinoviću, da on na njegov poznati način podiže tužbe, a da pri tom Oberthor zastupa državno odvjetništvo, a conte Pavlović sudi, bile bi onda pune tamnice pravaša; Ali Bog je dao, da još imade pravdnih sudaca. Iz ova dva primjera nek nepristrano obćinstvo prosudi kakovom pristranošću Oberthor postupa.

Iz hrvatskih zemalja.

Politika u Banovini. Kako nas je brzojav zadnji put izvijestio, ban je kralja umolio za što skoriji sazov sabora. Radi njegovog pisma Tuškanku o skupštini koalicije, „Pokret“ mu se iz-

rugava i veli mu, da je to komedija. Istodobno „Pokret“ napada i Supila, veliči mu, da se nalazi u zagrijaju sa munačkom „Nar. Obranom“, zato, što je ova iz „Novog Lista“ prenijela neke stvari o koaliciji. Sa koalicionne strane se predbacuje banu, da je on sva ova natezanja skrivio, jer je htio imati u hrv. saboru svog predsjednika i svoju odanu delegaciju u Pešti.

Hrvatski jezik u magj. saboru i izjava hrv. delegata. U sjednici magj. sabora od sriede hrv. delegati preko dr. Š. Popovića dali su na magj. jeziku izjavu, da će glasovati proti indemnitetu radi pragmatike i drugih nezakonitosti, u Hrvatskoj počinjenih pod ministrom predsjednikom Khuenom. Dalje je dr. Hinković, prekidan od Magjara, hrvatski govorio proti želji pragmatice.

Nakon njegovogor ministar predsjednik grof Khuen-Herdervary kao hrvatski ministar, Ministar konstatira ponajprije, da su Hrvati u podpunom pravu u smislu postojećih zakona, kad ovdje govore hrvatski i srpski jezik. To bi značilo isto tako, kao da bi čovjek pravio razliku u magjarskom jeziku kao primjerice iz predjela Tisze i iz Sedmogradске, tu i tamo se govori magjarski. A isto tako je sa hrvatskim odnosno srbskim jezikom, jedan jezik sa dva naziva. Kako je to već običajno kod indemnitetnih, proračunskih razprava iznio je i Hinković sve svoje razne pritužbe. Ministar moli kuću, da se predje preko toga pitanja na dnevni red, pošto predležje mnogo važniji drugi predmeti. Nakon ministra govori predsjednik Berzeviczy i odbija tvrdnju o zlorabici kućnoga reda. Što se tiče hrvatskih govora izjavljuje, da će se i nadalje držati dosadnjeg prakse.

Govor zast. Mandića. U jednom istarskom mjestu držali su Hrvati skupštinu, na kojoj je govorilo više zastupnika. Medju inim govornicima bio je i zast. Mandić, koji se je u svom govoru oborio na nove struje u našoj zemlji, osobito na t. z. liberalce i naprednjake. Radi toga ga ovi u svojim novinama žestoko napadaju.

Pitanje bosansko-hercegovačkih željeznica. U Sarajevu se obdržala generalna skupština industrijalnog saveza. Zaključeno je obratiti se vladama obliha država memorandumom, u kojem će se tražiti, da se tračnice na svim željezničkim prugama u Bosni i Hercegovini priuđese u normalne i da se gradi pruga Banjaluka-Sarajevo, uz priključenje do novopazarskog Sandžaka, e da se tako dobije bolja veza sa Bečom i Budimpeštom.

Zaključeno je nadalje, da će se za provedenje obliha ovih zahtjeva povesti u zemlji živahna agitacija.

Radi saučesća bosanskog sabora prigodom Tolstojeve smrti. „Pester Lloyd“ bavi se tim, što je bosanski sabor ruskoj dumi brzojavno izjavio svoje saučesće radi Tolstojeve smrti, te se na sabor oštro obara, jer da to bosanski sabor nije imao pravo, pošto § 35. Bosanskog ustava veli, da sabor ne smije stupiti u dodir s drugim kojim zastupničkim tielom, niti prama takovom tielu izdavati izjave. Izjava saučesća bosan. sabora ruskoj dumi, da je gradan precedens, jer da bi tako sutra mogao on službeno doći u doticaji i sa parlamentima drugih država. To magj. list tumači ovakovo: Bosanski bi se sabor megao igrati tralizama. Ovim tonom se članak i zaključuje.

Promjena na bosanskoj vladi? Neke novine donose viest, da će sa vladd bosanske odstupiti baron Vorošanin, a da će ga naslijediti FLM. Oskar Potiorek.

Iz grada i okolice.

Sutrašnja djačka skupština, na kojoj će biti govora o reciprocitetu zagr. sveučilišta, za stalno će, cijenimo, zanimati naše građanstvo te će se ono odazvati u liepom broju. Ovo kulturno naše pitanje baš je sada na dnevnom redu te je i narod hrvatski pozvan, da pokaže svoj interes za isto.

Umjetne zabrane. Naša obćinska uprava vrlo pohvalno izdala je naredbu, po kojoj se zabranjuje močenje i pranje ribe, ovo je važno i sa higieničnim razloga, te dok neki špekulantni protiv ovih naredbi mrmrljaju, građanstvo, pa i pametni ju ribari odobravaju.

Osjeđuravajući zavod radnika proti nezgodama za Trst, Primorje, Kranjsku, Dalmaciju i Istru razašilje ovih dana glasovnice za izbore za razdoblje 1911—1914. Glasovnice su dvojak: za poduzetnike i za radnike i obratne činovnike. One za poduzetnike su opet dvovrstne: jedna vrst (biela) jest za poduzetnike za izbor prisjednika i triju zamjenika pri obranickom sudu, a druga vrst (zelena) jest za poduzetnike III. kategorije. Glasovnice za radnike i obratne činovnike jednako su dvovrstne: jedna vrst (biela) vriedi za izbor prisjednika i triju zamjenika pri obranickom sudu, a druga vrst (zelena) vriedi za radnike i obratne činovnike III. kategorije. Upozoruje-

mo sve one, koji ove glasovnice prime, da ih pridrže i pohrane za slučaj da bi iz Trsta koji naš odbor hrvatski ili slovenski zabražio da mu se sa dotičnim podpisima pošalju.

Izvoz drvla i celuloze. Kroz ovu sedmicu odputovali su iz skladišta Steinbeis krcači drvla i celuloze ovih parobrodni: „Illiria“ zap. Dobrinović za Marsilju, „Tanto Cosulich“ zap. Martinolić za Pino, „Ruggero di Fiorese“ zap. Muro, za Las-Palmas, „Giulio Cosulich“ zap. Suttore, za Mletke, „Leone II.“ zap. Vukić za Zadar, „Ritornato“ zap. Tončinić za Rieku, „Sarajevo“ zap. J. Martinolić za Castellmare, „Nomade B.“ zap. Bocci za Piran, „Bude“ zap. Tonković za Mesinu, „Madalena V.“ zap. Federici za Cesematio, „Buona Fortuna“ zap. Galuzzi za Trst, „Matteo D.“ zap. Scopatz za Rieku, „Salvo“ zap. Podatella za Algir, „Italia P.“ zap. Monaldi za Mesinu, „Giovannina A.“ zap. Federici za Mletke, „Zvonimir“ zap. Vukić za Zadar, „Salvatore E.“ zap. Federici za Komizu, „Jadran“ za Trst.

Zabava u Sokolu. Kako već javismo, sutra je u Sokolu zabava, koju daju naši marni i zauzeti diletanzi. Program je sljedeći:

I. Pokojni Tupinel
komedija u 3 čina od A. Bissona.

Lica:

Sebastijan Diperon . . . g. K. Novak
Valentina, njegova žena . . . g. J. Medić
Franso, njegov sobar . . . g. F. Delfin
Zožefina, njihova kuharica . . . g. I. Grubišić
Valori, glazbenik . . . g. G. Dellagiovanna
Anžela, žena mu . . . g. J. K. Novak
Rozalija, njihova sobarica . . . g. D. Grubišić
Matje, kapetan 86 puk. . . g. A. Lušić
Pitel, gospodar stanova . . . g. I. Bulat
Nosac . . . g. J. Peršen
Letlija, bilježnik u Tuluzi . . . g. R. Delfin
Pariz, doba sadanje.

II. Plesni vjeničić.

U međucijama udara orhestrar Hrvatskog Sokola. Početak tačno u 7 i po sati na večer. Pripominjemo, da su kulise (scenarije) sasna nove, a izradio ih je gosp. Zvonimir Rakamarić, i to vrlo ukusno i spretno, na čemu mu se može čestitati.

Milodar. Gosp. Dane Špero, trgovac, iz Knina, razgledavši ovih dana naše Dobrovoljno Vatrogasno društvo i vidjevši njegovu lepu uredbu, našao se pobuđen, da istome pokloni milodar od K. 5.— Uprava Vatrogasnog Društva najljepše zahvaljuje.

Naknadno novčanje. Na 5 prosinca t. j. u ponedjeljak biti će u 9 sati jutro kod c. k. nadoknadnog kot. zapovjedništva ratne mornarice u Šibeniku naknadna stavnja. Tim novčanjem je skopčano pregledanje obiteljskih članova za postignuća pogodovanja §. 34. vojnog zakona.

Nakon nasutka Vrulja. Još se vidi da nisu napravljeni i razvedeni ondje ostojeći konali, već su još uvijek otvoreni na veliku zdravstvenu opasnost ondje stojećih žitelja. Još jednom upozorujemo na ovo pomorsku vladu, jer bi se zbilja sada moglo tomu doskočiti.

Čatrnja u Jadrvcu sasvim je dogotovljena u potpunom redu na obće zadovoljstvo onog pučanstva. Poduzetnikom bio je g. Damas Adžija iz Drniša, koji je pri istoj onomad, kako javismo, bio pao i teško se ozledio, ali srećom izbjegao opasnosti smrti, koja mu prietila.

Nasukao se parobrod. Primamo iz Murtera, 30 studenoga: Na ovakove vanredno tamne noći, sinoć na 8 uri nasukao se je parobrod „Ema“ društva Martinolić, kapetan Lučiano Premuda. Ovo je drugi u ovom mjesecu „Klis“ i „Ema“, na istomu braku; uzrok je tomu, da na onoj plidjavi bio je na-

zidan stup, koji je pomorska vlast razvalila i premjestila na brak više male arte, kao da uisu mogli naći kamena za sagraditi drugo, te se na istomu od kad je odnešen stup nasukalo više jedrenjaka, jer je svietnjak na istomu puno odalečen od braka.

Ratni brod. Novi ratni brod „Admiral Spaun“ prispio je prvi put jutros u našu luku.

Jaht. Ima više dana, da se nalazi u našoj luci vrlo ukusni jaht mj. pomorske vlade, kap. Dešković.

Izložba u Velsu 1010. Društva za ocienjivanje podala je nanovo Dioničkom društvu Sinerovih strojeva odlikovanje prvog reda s rebnu državnu kolajnu iz priznanja radi vrstnoće i uzora njezinih fabrikata.

Dobar tek! Zdrav želučad i nikakove bolesti, ne imamo nikakove bolove želučad, odakle Fellerove pilule „Rabarber“ m. d. M. „Elsapilule“ upotrebljavamo. Iz osvjedočenja kazujemo Vam, pokušajte ih i Vi. One uređuju stolicu i posješuju probavu. 5 kutijica stoji franko 4 K. Proizvadjac je samo ljekarnik E. V. Feller u Stubici, Elsatrg br. 264 (Hrvatska).

Pokrajinske vijesti.

Predavanje o ugarsko-dalmatinskoj spojnoj željeznici. Ugarsko geografsko društvo u Budimpešti poslalo nam je poziv na sjednicu, koja se je već držala u četvrtak, a na kojoj je dr. R. Hawass držao predavanje o ugarsko-dalmatinskoj spojnoj željeznici.

Izvanredna glavna skupština parobrod. držva „Dalmatia“. Javijaju iz Trsta, 29. o. m.: Glavna skupština dioničara parobrod. držva „Dalmatia“ odobrila je jednoglasno rad povjerenstva za saniranje društva, te poprimila novu pogodbu s vladom, uz povišenje subvencije i smanjenje dioničke glavnice od 30 po sto. Vlada je odobrila novi statut, imenovala predsjednikom Maksa Antiča ravnatelja banke, članovima upravnoga vijeća Ivana Katarinića c. i k. lnijskog kapetana i Hektora Poliča. Skupština dioničara izabrala je članovima upravnoga vijeća Antuna Bogdanovića, Manfreda Čačiča, doktora Edvarda Grigica, Pia Negri, Vjekoslava Rimondo, vit. J. Tomičića i Antuna Topića. Nadgledno vijeće bi ovako sastavljeno: Ante Adam, Dujam Mikaičić, dr. Otokar Ribar; zamjenici: Luka Sinčić, Ante Dujmović.

Mihanović-plemić. Kralj je previšnjim autografom 16 veljače o. g. udijelio počasnom generalnom konzulu u Bueos Airesu Nikoi Mihanoviću plemstvo prigodom kad je sam zatražio da bude riješen svoje konzulske službe, a previšnjim podpisom snabdjevenom diplomom 3 listopada o. g. počasni naziv „plemić“ i predikač „Dolskidol“.

Crnogorski orden kotorskog biskupa. Kralj je previšnjim rješenjem 13 listopada o. g. dopustio, da rimokatolički biskup u Kotoru Frano Uccellini smije primiti i nositi krajevski crnogorski Danilov red drugog stepena.

Nahodče. U Arbanasiima je ovo dana nađeno na putu u jednoj skrinjici, novorođenče. U skrinjici je bio komadić papira, a na njemu pisano: „Miloslava Bogomila. Djevojčica od jučer.“ Vlasti uza sve nastojanje, niesu mogle pronaći, tko je ono nejače izložio na putu i čije je.

Postupak jednog branitelja.

Odgovor g. dr. u P. Grisogono na njegov „Osvrt na ispravak Fr. Vice Gruice“, objelodanjen u br. 132. Slobode“.

Niže donosimo čitav niz izvaja na adresu dr. P. Grisogona. Ove izvaje odnose se na neke lažne stvari i tvrdnje, koje je dr. P. Grisogono kao branitelj u javnoj parnici iznio u javnim novinama, dok je stvar još i „sub iudice“. Ne možemo se načuditi bezobzirnosti i nedelikatnosti jednog branitelja, koji si dozvoljava ovakove stvari, a još k tomu laži iznašati. Ali bolje od svih naših komenata govoriti će daljnje izvaje:

Dne 29 o. m. poslao sam na uredništvo „Slobode“ sličić ispravak:

1. Nije istina da sam bio „pozvan od kot. školskog vijeća, da po običaju oglasim, da do-

lazi učitelj i da se škola otvara...“, nego je naprotiv istina, da sam preko službe božje primio otvoreno pisamec od g. Stojanca, s kojim me je zato molio i koje uvažiti nisam smio ni mogao usljed poznatih prilika.

2. Nije istina, da sam ja onu izvaju sastavio, koja je izašla u prilogu „H. R.“, kao ni to da je podpisano priznao onaj, koji je podpise kupio, e je od mene potekla.

3. Nije istina da igdje u izvaji stoji „naš bogoljubni fra Vice“.

Bagajić, 29 studenoga 1910 fra Vice Gruica.

4. Veleučeni gosp. doktore, Mi niže potpisani, svi iz Bagajića, a ne iz Obrovca, kako ste Vi izvrnuli, isini na čast izjavljujemo, da smo s našom slobodnom voljom, svjestni našega djelovanja, dali podpise na obranu našega župnika protiv nepravdnim objedam, koje su proli njemu rigale obe poštene „Slobode“. Prama tomu otpada Vaša tvrdnja, da mi nismo znali o čemu se radi, nego da su nam bili „izmamljeni križi i podpisi“. Naši podpisi nisu kupljeni „na prevaru“; nego ste Vi „na prevaru“ htjeli u javi ubiti dobar glas našega izlednoga župnika. Na čast Vam ta poštena rabola.

Bagajić, 27 studenoga 1910.
† Ivan Gluić, Kević Jure p. M. † Jurela Lovre i Joso p. Paške, † Ivan Barac p. Jakova, † Luka Baković p. Ivana, † Vrcra Mate p. Ivana, † Luka Vrcra p. Nikole, † Šimleša Ante p. Filipa, † Josu Šimleša p. Nikole, † Šimleša Božo p. Filipa, † Ante Šušte p. Stipana, Šušte Joso p. Bože, † Šušte Dujko p. Marka, † Šušte Stipan p. Petra, † Čugura Ante p. Jose, † Gluić Stipan p. Ivana, Penić Jakov p. Frane, † Jurela Frane p. Bože, † Ilija Čačija Stipanov.

Svjedoci križa:

Domjanić Andrija, Filip Vrcan Josipov.

5. Veleučeni gosp. doktore.

Vi ste htjeli zavarati javnost, kad ste utvrdili, da smo mi potpisani „izvaji“ svjedoci, „da fra Vice nije u propovjedi govorio protiv pravoslavlja i protiv učitelja Stojanca“, a da „u crkvi nismo ni bili“. Mi smo svjedoci i sada ponavljamo za onaj dio „izjave“, koji se je odnosio na klevete protiv našemu župniku, s kojim se na nj nepravdno nabacivale obe dične „Slobode“. Da se o ovome radilo kazali su nam i raztumačili čisto i bistro oni koji su kupili križe. Ovoliko istini na čast; a Vami na umirenje Vaše delikatne savjesti.

Bagajić, 27 studenoga 1910.

† Stipan Čačija p. Mate, † Luka Baković p. Ivana. Svjedoci križa kao i gore.

6. Veleučeni gosp. doktore.

Vaša tvrdnja, da smo mi „dva pravoslavlja“ protestirali „proti braći pravoslavlima“ ne odgovara ni malo istini, jer smo mi naše podpise dali, da odbijemo nepravdne objede, s kojim se ocrnjivalo u pučkim novinama za služnog O. Gruicu.

Bagajić, 27 studenoga 1910.

† Šarić Luka p. Jakova, † Šarić Jakov p. Ilije. Svjedoci križa kao gore.

7. Veleučeni gosp. doktore.

Uobće je laž izbačena u Vašem „Osvrtu“, da mi nismo „uobće“ dali križa „na izvaju“, a ipak, da su naša imena na njoj. Nego je istina, da smo mi, kao ljudi svjestni našega obraza i blagoslovljenoga rada našega župnika, slobodnom voljom dali križe i osudili sve bezdušne

klevete protiv njemu izbačene u Vašim pučkim novinama. Ovo neka služi na utjehu Vašem plemenitom i humanitarom srcu.

Bagajić, 2 studenoga 1910.

† Božo Penić p. Dujke, † Ivan Šimleša p. Stipana, † Vrcra Šimun p. Marka. Svjedoci križa, kao gore.

Veleučeni gosp. doktore.

Vi ste utvrdili, da je izvaju, tiskanu „H. R.“ sastavio sam fra Vice Gruica, jer da Vam je to priznao „onaj komu je fra Vice povjerio sakupljanje na istoj.“ Od trojice, što smo kupili podpise, ja sam jedini ovih dana bio za druge svoje poslove kod Vas te onda sumnja i ljaga pade na me. Za to ja evo javno izjavljujamo, da nitl sam Vam gorisponemto kazao, kako može svjedočiti Jure Miloš p. Filipa, koji je bio sa mnom, niti, da je fra Vice sastavio onu izvaju.

Bagajić, 27 studenoga 1910.

S poštovanjem

Šušte Mate glavlar.

Poruka uredništva. Gg. dopisnike sa svih strana umoljavamo, da se utrpce. Sve će po redu ići.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik: Josip Drežga.

Insam & Prinoth
u Sv. Ulrihu, Gröden (Tirolska).

Utemeljeno godne 1820.

Vise puta nagradjeno.

Kiparske radnje iz drveta za crkve: Kipovi svetica, oltari, propovjedanice, križni putevi, razpela, jaslice i t. d. Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj; 24-9. 911.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA

ANT. RADIĆ
(SPLJET)

Ust. ovakve cijenike, gdje badava.

Nikad više!

vanje lijepe, mekane i nježne kože. Komad stoji 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i trgovinama parfimerije itd.

35-30

Pozor!

Preporučam se p. n. obćinstvu u gradu i okolici.

Prodajem svakovrstnih koža na malo i veliko. Primaju se i pismene naručbe iz vana uz pouzdanje, a poznatim i bez pouzdanja do izminuća utanačenog roka izplate.

U nadi, da ću od p. n. obćinstva biti počašćen obilnim, blagonaklonim naručbama, bilježim se veleštovanjem

Augustin Zigon, Šibenik.

27. 8. 910.—27. 8. 911.

Uzmite

kada ste nahladjen, pun slina, protiv hunjavici i težkom disanju Feller-ov Fluid m. d. M. „Elsfluid“. Mi se osvjedočimo sami kod boli prsiju, vrata i drugi hbolesti o njegovom ljekovitom, kašalj ublažujućem i okriepljućem djelovanju. 12 bočica stoji K 5, 24 bočica 8 K 60 fil. Proizvadjac je samo ljekarnik E. V. Feller u Stubici, Elsatrg br. 264 (Hrvatska).

Kolera - sušica - sifilis

jest zarazna bolest, s toga je dobro ako **pranje rublja** obavljamo kod svoje kuće. Takova prilika pruža se svakomu, ako kupi za to **patentirani**

Punoparni stroj Dalmacija

koji je tako udešen, da može s njime i djevojčica od 12 do 14 godina upravljati. Prednosti kod uporabe:

Izkuhavanje, izparivanje i desinficiranje rublja obavlja se sve na jedanput za 10 do 20 časaka. Rublje se niti ružno niti gineći, niti dere, a isto tako i nepregori, i radi toga se dva do triputa duže sačuva nego ona s rukom prano. Stroj treba radi svoje gradnje vrlo malo vode i sapuna a pod njim ni najmanje mokar. Stroj se može upotrebiti još u druge svrhe, kao kotao za grijanje vode, kuhanje voća, grijanje glatila i kupaka itd. Godišnje pranje rublja ne stoji niti četvrti dio prama svakom drugom načinu pranja.

Stroj br. 1 za kućnu uporabu zapada K 50. Uz šestmesečno odplaćivanje 10% više.

Naručbe prima i obavlja:

Hubert Bolanca, Krapanj, Dalmacija.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineskih srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Swake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrirani cjenik. Tvorničke stalne cene.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.

14. 9. 910.—14. 9. 911.

Oglasi se uvrščuju samo oni, koji se unaprijed plate!

Uredništvo.

Najsavršeniji gramofoni i ploče

sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

"HIS MASTER'S VOICE" TRADE MARK.

TRADE MARK. "Andjeo"

dobivaju se u knjižari i papirnici:

Ivan Grimani

Šibenik, Glavna ulica.

Salje na zahtjev cjenik i popis komada badava i franco.

14. 9. 910.—911.

Prodaju se zemlje i kmetsko

pravo. P. O. Zaton. Obratiti se na Petra Kitarovića. 2-10

„Hrvatskoj tiskari“ u Šibeniku potreban je **Jedan samostalan knjigoveža.**

Mjesto stalno. Plaća dobra. Nastupiti može odmah. 6-3

Hrvati i Hrvatice!

Pomozite Družbu Sv. Ćirila i Metoda

KNJIŽARA I PAPIRNICIA

Glavna ulica **IVANA GRIMANI-A** Glavna ulica

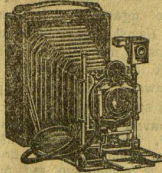
ŠIBENIK

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, talijanskih, njemačkih i francuzkih knjiga romana, slovnica, riečnika onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima predplate na sve **hrvatske i strane časopise** uz originalnu cianu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalih svakovrstnih **toplomjera, oviker-naočala** od najbolje vrsti i **leća** u svim gradacijama.

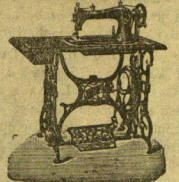
Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

24. 9. 911. Skladište fotografskih aparata i svih nuzgdrednih potrebština.

Preuzimlie naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

Objava.

Zašto se ne obratite pri kupovanju vaših potrebština ravno na tvrdku

Jaroslav Kocian

Tkaonica i odpravništvo Hronove u Met. (Česka.)

koji zgotavlja i ima uvijek na skladištu sukna za odjela, zimske kapute itd. Zajamčeno održanje boje. Kana-fasa, platna, flanela, ubrusa, ručnika, jastuka, porketa, šifona. Cieno su najjeftinije.

Naručbe preko 18 K. šaljem franco.

Tražite uzorke. Može se dobiti 30 do 40 mt. odpadka 3 do 15 mt. dugog za K 18 do 25 prema vrsti. Od odpadaka se ne šalju uzorci.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podpuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u naš prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u podpunoj redu i naj-savjestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem **ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.**

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoću najmodernijeg motora proizvajda

Swake vrsti Od najboljeg marseljskog griza Swake vrsti ovog jestiva.

kao i od

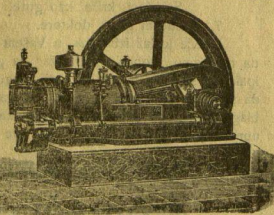
Dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik.

15.VI. 10.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravitli sve upite:

Kuća Gutenberg, **EMANUEL KRAUS.**

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtjevajte cjenik besplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mršavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica - - - - K 2,000.000

Pričuvna zaklada i pritičie K 180.000. CENTRALKA DUBROVNIK - - - - Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - - - prima uložke na knjizice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - - - kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje protiv gubitku kod ždriebanja. Revi-zija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Coroneo 45.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište staala prostih, apaniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljearne, drogerije, porcul arso i zemljano sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih tvari u ocalkini, porculani.

Cieno umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cienići badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Velika zlatarija

Gjuro Plančić

Starigrad

(Podružnica: Vis-Velaluka).

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srećnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Cieno umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30.VII.